

A területi folyamatok értékelése, módszertani eszközök a ROP-ok végrehajtásának értékeléséhez

Témavezető: Pálné Kovács Ilona

Megbízó: Országos Területfejlesztési Hivatal

Készült: 2006.

Részvevők: Faragó László, Hrubí László, Jávor András, Loránd Balázs, Mészáros-Komáromi Gergely, Raffay Zoltán, Rechnitzer János, Smahó Melinda, Varjú Viktor.

A kutatás *célja* az volt, hogy bemutassuk az Európai Unióban használatos legfontosabb értékelési technikákat, módszereket, tekintettel arra, hogy a tervezés minősége jelentős mértékben függ az értékelés minőségétől. A kutatás indoka az volt, hogy nem jellemző egyelőre a hazai regionális fejlesztési gyakorlatban az értékelési, elemzési módszerek komplex alkalmazása, az egyes módszerek, technikák összeválogatásának szisztematikus modellezése.

A kutatás során bemutattuk a *MEANS füzetekben* a területi értékeléshez javasolt módszereket, az értékelés általános irodalmát, főbb fejlődési trendjeit, érzékelve, hogy a magyar kormányzati rendszer egyelőre jelentős lemaradásban van.

A kutatás kitért a *nemzetközi tapasztalatokra*, jól elkülönítve az újonnan csatlakozó országok helyzetét, akik különösen érdekeltek, hogy felhasználják a régi tagországok tapasztalatait. Kutatásunk során arra törekedtünk, hogy konkrét értékelő riportok, jelentések alapján mutassuk be néhány ország Strukturális Alapokból finanszírozott ágazati vagy területi, regionális fejlesztési programjainak értékelési gyakorlatát, lehetőleg a legutóbbi programozási periódusban. A 2004-ben csatlakozott országok számára különösen fontos volt, hogy minél hamarabb kiépítsék a regionális politika értékelését végző intézményi kapacitásokat. Nálunk úgy tűnik, egyelőre a kormányzat nem tett eleget azért, hogy az értékelés a közpolitikai döntéshozók mindennapi tudáskészletébe is beépüljön. Holott jellemző trend, hogy az *értékelési tevékenység fokozottan jelen van a közigazgatásban*. Az értékelés egyre inkább integrált részévé válik a tervezésnek és a megvalósításnak, egyre inkább multidiszciplináris megközelítéssel dolgozik, és egyre jellemzőbb, hogy nem azért végzik az értékelést, mert kötelezően előírt, hanem mert szükségesnek tartják.

Az új tervezési időszakra vonatkozóan megjelenik az igény az értékelés gyakorlatának fejlesztésére, miután a Bizottság által készített új szabályozás, illetve irányelvek, építve az utóbbi évek kutatási és módszertani tapasztalataira, egyre szigorúbb követelményeket támasztanak. Az indikátorok kialakításánál még inkább figyelembe kell venni a fenntartható gazdasági növekedéshez és a lisszaboni stratégiához való illeszkedést. Az összehasonlíthatóság egyre fontosabb, ezért olyan alapvető (mag) indikátorokra van szükség, mint például a támogatott KKV-k száma, létrehozott munkahelyek mennyisége, stb.. A fejlesztési akciók, programok hatásértékelésének eddigi története azt mutatja, hogy a szűk keresztmetszet a korrekt idő- és területsoros statisztikai információ, amely különösen nagy korlát az újonnan csatlakozott országok (így Magyarország) esetében. A magyarországi lehetséges adatbázisok önmagukban módszertani gondot jelentenek.



Új kihívást jelent az értékelésben a stratégiai környezeti vizsgálat, amelynek célja, hogy védelmet biztosítson az embert körülvevő környezetnek, és hozzájáruljon a környezetvédelmi megfontolások tervekbe és programokba való integrálódásához azok készítési folyamatában, szem előtt tartva a fenntartható fejlődés elvét.

Tanulmányunk zárófejezetében egy hazai kutatás eredményeit ismertettük, amely azt elemezte, hogy miként lehet egy régió/megye gazdasági, társadalmi és infrastrukturális folyamatait modellezni, és ehhez milyen területi információs bázisokat használhatunk fel. A modellezés általános célján túl azt is feladatnak tekintettük, hogy egy konkrét régió/megye példáján a gyakorlatban is teszteljük a felállított modellt, kimondottan a regionális/megyei GDP, decentralizált támogatások és a területi egységet jellemző ismérvek összefüggésében.